

Jaarplan

2017

Jaarplan

2017

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress

CCN Creatie en visualisatie, Den Haag

Ontwerp

Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2017.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

1. Inleiding 4

- 1.1 Financieel kader 5
- 1.2 Plannen voor 2017 7
- 1.3 Bestuurlijke ontwikkelingen 8

2. Statistisch programma en dienstverlening 9

- 2.1 Regulier statistisch programma 10
- 2.2 Communicatie, statistische dienstverlening en samenwerking 12
- 2.3 Betaald werk in opdracht 13
- 2.4 Nieuwe Europese verplichtingen in 2017 16
- 2.5 Programmavernieuwing 17

3. Innovatie en efficiency 19

4. Bedrijfsvoering 22

- 4.1 Personeel 23
- 4.2 Informatiebeveiliging 24
- 4.3 Kwaliteitszorg 25
- 4.4 Prestatie-indicatoren 25
- 4.5 Risicobeheer 27

5. Begroting 2017 29

- 5.1 Nieuwe ontwikkelingen in de financiële situatie 30
- 5.2 Toelichting begroting 2017 32

6. Centrale Commissie voor de Statistiek 35

7. Bijlage 38

- Bijlage A: Prestatie-indicatoren 39
- Bijlage B: Adviesraden 40
- Bijlage C: Organisatie per 1 januari 2017 41
- Bijlage D: Wegwijzer 42

1.

Inleiding

De informatie van het CBS is van grote waarde voor de overheid, politiek en wetenschap. Het CBS maakt het mogelijk dat maatschappelijke debatten en besluitvorming worden gebaseerd op betrouwbare statistische informatie.

Het jaarplan 2017 is een uitwerking van het meerjarenprogramma (MJP) 2014–2018. Met dit jaarplan blik het CBS vooruit op verwachte activiteiten en resultaten voor 2017. Daarnaast wordt ingegaan op de veranderingen die in 2017 in het programma worden doorgevoerd.

Het grootste deel van de statistiekproductie van het CBS betreft de productie van statistische informatie op grond van Europese wetgeving. Het tijdig en kwalitatief goed voldoen aan deze verplichtingen is daarmee de kern van de CBS-werkzaamheden. Daarnaast maakt het CBS op basis van zijn wettelijke taak ook statistieken waar geen Europese verplichting op rust, maar waaraan in Nederland behoefte bestaat. Voor het uitvoeren van zijn wettelijke taak wordt het CBS gefinancierd uit de begroting van het ministerie van Economische zaken (EZ). In 2017 wordt de reguliere EZ-financiering voor het maken van statistieken waarop geen Europese wettelijke verplichting rust verder teruggebracht. Een belangrijk deel van de statistische informatie die daardoor zou vervallen, wordt vanaf dat moment direct gefinancierd door de meest betrokken ministeries.

De ruimte om binnen de financiële kaders aan vernieuwing en innovatie te doen, en om in te spelen op alle behoefte aan statistische informatie is beperkt. Daarom zoekt het CBS meer en meer aansluiting bij andere partijen. Dit leidt tot een toename van betaald werk in opdracht. Het is ook de basis voor de ontwikkeling van een Center voor Big Data Statistics, waarin met externe partijen wordt samengewerkt om statistische informatie te ontwikkelen uit nieuwe bronnen. Dat geldt ook voor de Urban Data Centers, waarin samen met gemeenten en provincies wordt opgetrokken om te komen tot een beter gebruik van statistische informatie van het CBS en lokale overheden.

1.1 Financieel kader

Het financiële kader van het CBS gedurende de gehele MJP-periode is krap. Met additionele ondersteuning voor investeringen en zonder tegenvallers zou het eigen vermogen na een voorziene negatieve stand aan het eind van de periode in 2018 net op nul uitkomen. Inmiddels is duidelijk dat dit niet gehaald wordt en dat volgens de laatste inzichten het eigen vermogen zonder verdere tegenvallers pas in 2021 weer boven nul zal komen.

In de afgelopen jaren zijn, conform het MJP, forse bezuinigingen gerealiseerd in verband met de taakstellingen Rutte I en het Lenteakkoord. Die worden in 2017, evenals de jaren daarvoor, ingevuld door een verbetering van efficiency ter grootte van € 3,5 miljoen en de tijdelijke inzet van het eigen vermogen.

Daarenboven heeft het CBS vanaf 2016 te maken met de taakstelling Rutte II, die bedraagt € 10,6 miljoen in 2017. Deze taakstelling is niet begroot in het MJP. Naar aanleiding van de bezuinigingen Rutte I en Rutte II heeft het CBS recentelijk afspraken gemaakt met het Ministerie van EZ over een toekomstbestendig budget voor het uitvoeren van het meerjarenprogramma. Ter versterking van het eigen vermogen van het CBS, ontvangt het

CBS een additionele bijdrage van € 12 miljoen. Dit bedrag is gerelateerd aan het restant van de taakstelling Rutte II, te weten € 4 miljoen in 2016, € 2 miljoen in 2017, € 4 miljoen in 2018 en € 2 miljoen in 2019. Daarna wordt de EZ-bijdrage aan het CBS tijdelijk voor de duur van 6 jaar met € 2 miljoen verlaagd, van het jaar 2021 tot en met 2026.

Rekening houdend met deze additionele bijdrage van EZ daalt de bijdrage van EZ als gevolg van het Lenteakkoord en de taakstelling Rutte II in 2017 met € 8,9 miljoen ten opzichte van 2016. De lagere EZ-bijdrage wordt in 2017 voor € 7 miljoen opgevangen door een programmareductie. Aangezien het overgrote deel van het statistisch programma uit EU-verplichtingen bestaat die geen besparingsflexibiliteit bieden, slaat deze reductie neer op de niet Europees verplichte statistieken binnen het werkprogramma. In 2016 heeft het CBS de betrokken ministeries benaderd voor alternatieve bekostiging hiervan. Dit heeft erin geresulteerd dat het merendeel van de onverplichte statistieken alsnog kan worden behouden. Een klein deel van het niet-verplichte programma wordt per 1 januari 2017 stopgezet. Daarnaast wordt in 2017 een extra besparing gerealiseerd door verdere verhoging van de efficiency (€ 1,6 miljoen) via de inzet van Lean Six Sigma en additionele bezuinigingen op het materiele budget.

Bij de uitgaven zijn twee tegenvallers waarvoor geen dekking kan worden gevonden: € 0,5 miljoen vanwege onvolledige compensatie voor gestegen pensioenpremies en € 2,5 miljoen vanwege sociale kosten (boventalligen en Van Werk Naar Werkkandidaten).

Dit alles heeft tot gevolg dat het eigen vermogen van het CBS met ingang van 2017 tijdelijk negatief wordt. Bij de indiening van het MJP heeft het CBS een beroep gedaan op EZ voor aanvullende financiering voor extra investeringen in IT, innovatie en personeel om de efficiencydoelstellingen te kunnen realiseren. Dit is vooralsnog niet toegekend en leidt ertoe dat er nauwelijks ruimte is voor de noodzakelijke brede aanpassing van het IT-landschap om continuïteits- en kwaliteitsrisico's te voorkomen. Om te kunnen voldoen aan de steeds veranderende omstandigheden zijn de systemen van het CBS gedurende een reeks van jaren keer op keer aangepast. Het einde van de levensduur van deze steeds complexer wordende constellatie van systemen is nu aanstaande: het beheer van de systemen is kwetsbaar en de verouderde systemen kunnen niet verder worden aangepast. Als de modernisering van de ICT niet wordt doorgevoerd, ontstaan er ernstige continuïteitsrisico's voor de primaire taak van het CBS, zoals interrupties van de statistiekproductie. Tegelijkertijd wordt de vraag van de maatschappij om real time (statistische) antwoorden op actuele thema's steeds groter, wat leidt tot een nog grotere behoefte aan ICT aanpassing.

In 2017 wordt voorrang gegeven aan de verbetering van de IT-infrastructuur van data-verzameling, het uitvoeren van projecten bij systemen waar de continuïteitsproblemen het grootst zijn en de meest noodzakelijke verbeteringen op het terrein van de ICT-infrastructuur.

1.2 Plannen voor 2017

Het *reguliere programma* van het CBS vormt de kern van het werkprogramma van het CBS en omvat een veelheid aan onderwerpen. Het grootste deel van dit programma betreft de productie van statistische informatie op grond van Europese wetgeving. Dagelijks verschijnen er tabellen en nieuwsberichten met de meest recente informatie. Gedetailleerde cijfers zijn al vele jaren gratis te raadplegen via de databank StatLine. Ook stelt het CBS zijn volledige databank – bijna 4000 tabellen – als open data beschikbaar.

In 2017 wordt op beperkte schaal verder gewerkt aan *programmavernieuwing* op basis van de drie inhoudelijke hoofdthema's die in het MJP zijn opgenomen. Na invulling van de bezuinigingen als gevolg van Rutte II is hiervoor minder dan 10 vte beschikbaar. Zo wordt voor het thema Ontwikkelingen in het bedrijfsleven statistisch onderzoek uitgevoerd, waaronder het regionaliseren van economische statistieken op provinciaal niveau, en het in beeld brengen van de omzet via digitale handel en webwinkels. Binnen het thema Flexibilisering van de arbeidsmarkt wordt onder meer statistische informatie ontwikkeld over combibanen van zzp'ers en werknemers. Voor het thema Vermogensposities van huishoudens wordt verder gewerkt aan het completer en kwalitatief beter maken van de vermogensstatistieken. Enkele onderdelen van de in het MJP voorgenomen programmavernieuwing kunnen door de taakstelling Rutte II niet langer uit het reguliere budget gefinancierd worden, en worden in 2017 door de beleidsverantwoordelijke ministeries bekostigd.

Een ander speerpunt uit het MJP 2014–2018 betreft het *beter toegankelijk maken van informatie*. Dit omvat bijvoorbeeld het vergroten van de omvang en toegang tot informatie op laag-regionaal niveau, en de inzet van moderne communicatiemiddelen om de toegang tot en het gebruik van CBS-informatie te vergroten.

Omdat de *behoefte aan statistische informatie* van overheden groter is dan waarin de reguliere financiering kan voorzien, voert het CBS in 2017 meer betaald werk in opdracht uit. In hoofdstuk 2 worden enkele voorbeelden genoemd van onderzoeken die in 2017 in opdracht worden uitgevoerd.

Blijven investeren in de relatie met *stakeholders* is belangrijk voor het werk en de positie van het CBS. Evenals in voorafgaande jaren zet het CBS zijn kennis en ervaring in door een bijdrage te leveren aan doelgerichte kennisuitwisseling door middel van bilaterale en multilaterale samenwerkingsverbanden. Met het parlement, departementen, planbureaus, kennisinstellingen zoals universiteiten en hogescholen en het bedrijfsleven zijn er goede relaties die in 2017 verder worden uitgebouwd en versterkt.

In het najaar van 2016 heeft het CBS het *Center for Big Data Statistics (CBDS)* opgericht. Het is voor het eerst dat nationale en internationale partijen uit de overheid, het bedrijfsleven, de wetenschap en het onderwijs gaan samenwerken op het gebied van big data-technologie en methoden voor de productie van statistieken. Het doel van CBDS voor de komende jaren is nieuwe statistieken en methoden ontwikkelen, een snellere en meer actuele output realiseren, met meer detaillering, tegen lagere kosten en met reductie van de enquêtedruk.

Om ondanks de bezuinigingen toch het gewenste kwaliteitsniveau te kunnen leveren zet het CBS in 2017 verder in op *ISO-certificering*. Hiermee wordt tevens een aanbeveling uit de peer review uit 2015 ingevuld. In deze peer review is geconcludeerd dat het CBS voldoet aan de beginselen van de Praktijkcode voor Europese Statistieken (Code of Practice), maar dat de borging van kwaliteit in de organisatie, bijvoorbeeld door het behalen van certificeringen en het beter beschrijven van de kwaliteit van de output een aandachtspunt is. Omdat ook privacy binnen het CBS een hoge prioriteit heeft, zet het CBS stappen om in het voorjaar van 2018 geheel privacy proof gecertificeerd te zijn.

Vernieuwingen en veranderingen vragen daarnaast om een wendbare *organisatie* met voldoende professionele, gemotiveerde medewerkers: de juiste persoon op de juiste plaats, niet alleen vandaag maar ook in de toekomst. Kennisborging binnen de organisatie vormt daarbij een uitdaging, mede als gevolg van aanstaande uitstroom van pensioengerechtigde medewerkers. Binnen de financiële beperkingen en onzekerheden zet het CBS om die reden in 2017 in op werving van nieuwe talenten, aandacht voor kennisoverdracht, duurzame inzetbaarheid en mobiliteit.

1.3 Bestuurlijke ontwikkelingen

Tot 1 januari 2017 kende het CBS twee zelfstandige bestuursorganen: de Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS) en de directeur-generaal van de statistiek (DG). In het kader van het Rijksbrede onderzoek naar de herpositionering van ZBO's heeft het kabinet eind 2013 besloten dat de huidige twee ZBO's van het CBS gereduceerd moeten worden tot één. Het wetsvoorstel hiertoe is in 2016 aangenomen en dit heeft als gevolg dat de ZBO-status van de CCS per 1 januari 2017 wordt opgeheven. De DG zal vanaf die datum bij de uitvoering van zijn taken en bevoegdheden worden geadviseerd door een Raad van Advies.

Zoals wettelijk voorgeschreven, is dit jaarplan goedgekeurd door de CCS en heeft de DG de begroting in overeenstemming met de CCS vastgesteld.

2.

Statistisch

programma en

dienstverlening

2.1 Regulier statistisch programma

Het reguliere statistische programma van het CBS vormt de kern van de output van het CBS en omvat een veelheid aan onderwerpen. Geordend naar thema's betreft dit:

- Arbeid en sociale zekerheid
- Bedrijven
- Bevolking
- Bouwen en wonen
- Financiële en zakelijke diensten
- Gezondheid en welzijn
- Handel en horeca
- Industrie en energie
- Inkomen en bestedingen
- Internationale handel
- Landbouw
- Macro-economie
- Natuur en milieu
- Onderwijs
- Overheid en politiek
- Prijzen
- Veiligheid en recht
- Verkeer en vervoer
- Vrije tijd en cultuur
- Caribisch Nederland
- Dossiers en overige thema-overstijgende output.

Het grootste deel van dit programma betreft de productie van statistische informatie op grond van Europese wetgeving. Dagelijks verschijnen er tabellen en nieuwsberichten met de meest recente informatie. Gedetailleerde cijfers zijn al vele jaren gratis te raadplegen via de databank StatLine. Ook stelt het CBS zijn volledige databank als open data beschikbaar.

Het budget voor het statistisch programma is als gevolg van de taakstelling Rutte I en Lenteakkoord in de afgelopen jaren fors teruggelopen en neemt de komende jaren nog verder af. In het MJP is vastgelegd dat het CBS inspeelt op deze budgetvermindering door het nemen van maximale efficiencymaatregelen, in combinatie met de inzet van eigen vermogen en een zo beperkt mogelijke programmareductie. Als gevolg van de aanvullende taakstelling Rutte II zijn *verdere reducties in het niet-verplichte deel van het statistisch programma* noodzakelijk, tenzij alternatieve financiering wordt gevonden. Het CBS heeft daarom in 2016 de departementen gevraagd om aan te geven welke van de niet-verplichte statistieken zij alsnog tegen betaling willen behouden. Dankzij de bekostiging door meerdere ministeries kan het overgrote deel van het niet-verplichte programma in 2017 behouden blijven.

De volgende statistieken en dataleveringen worden met ingang van 2017 beëindigd:

- Overkoepelende jaarlijkse publicatie over Kwaliteit van Leven, waarin verschillende aspecten die gezamenlijk de kwaliteit van leven bepalen, worden gegroepeerd in meerdere dimensies.
- Het vijfjaarlijkse Onderzoek Gezinsvorming.

- Statistieken over de uitgaven aan veiligheidszorg in Nederland, over de uitgaven aan de brandweer en over civiel recht.
- Statistiek van de nieuwe en tweedehands verkoop van motorvoertuigen en de motor- en bromfietsenquête.
- Jaarlijkse publicatie Transport en Mobiliteit.
- De statistiek financiële markten en beleggingsfondsen.
- De dienstenprijzenstatistiek over de binnenvaart.
- De seizoensreeks van accountancy.
- De statistiek over woningen in de verkoop en nieuwe opdrachten aan architecten.
- Uitgaven per diploma.
- Decompositie onderwijsuitgaven (analyse van de invloed van de ontwikkeling van afzonderlijke componenten van de onderwijsuitgaven op de ontwikkeling van de totale onderwijsuitgaven).
- De jaarlijkse BACH (Bank for the Accounts of Companies Harmonised) levering vanuit de Statistiek Financiën van Ondernemingen (SFO).
- Enkele microdata deelleveringen vanuit de jaarlijkse investeringenstatistiek.

Daarnaast voert het CBS een aantal wijzigingen door binnen het reguliere programma in verband met verschillende ontwikkelingen in de maatschappij en/of als gevolg van het beschikbaar komen van nieuwe bronnen of methoden. Enkele voorbeelden van wijzigingen binnen het reguliere programma in 2017 worden hieronder genoemd.

2017 zal ook in het teken staan van de *revisie 2015 van de Nationale Rekeningen*. Er is dit keer geen sprake van de invoering van nieuwe internationale richtlijnen, maar deze revisie wordt gebruikt om (klein) onderhoud uit te voeren aan bijvoorbeeld bronnen en ramingsmethoden. Met deze revisie wordt ook de eerder genoemde harmonisatie van de betalingsbalans en de buitenlandrekeningen uit de nationale rekeningen doorgevoerd. Medio 2017 worden diverse revisieprojecten afgerond, zodat in de tweede helft van 2017 gestart kan worden met de concrete ramingen voor het revisiejaar. Daarnaast wordt er gewerkt aan het samenstellen van snelle tijdreeksen, om de publicatie van het gerevisieerd jaar 2015, het definitief jaar 2016 en het voorlopig jaar 2017 in juni 2018 direct te vergezellen met een tijdreeks 1995–2014. Deze tijdreeks zal, naar het er nu uitziet, minder detail bevatten dan eerder gepubliceerde tijdreeksen.

In 2016 is in overleg met het Centraal Plan Bureau en De Nederlandsche Bank de berekening van de *arbeidsinkomensquote (AIQ)* herzien. De AIQ wordt in 2017 gepubliceerd volgens de nieuwe berekeningsmethodiek.

In 2016 zijn het *Inkomenspanelonderzoek (IPO)* en het *Regionaal inkomensonderzoek (RIO)* geïntegreerd. Hierdoor is de basis gelegd voor meer gedetailleerde statistische uitkomsten, zoals cijfers over koopkrachtontwikkeling en inkomens- en vermogensongelijkheid op het niveau van gemeenten. Hier wordt in 2017 een begin mee gemaakt.

De Nederlandse economie is aan sterke veranderingen onderhevig, zoals toename van het aantal ZZP-ers en het aantal webwinkels. Dit vergt aanpassingen zodat het CBS de economie adequaat kan blijven meten. Fenomenen waaraan door het CBS in 2017 bijzondere aandacht wordt besteed, zijn *inflatie, branchevervaging en de ruileconomie*.

Het *Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden (SSB)* biedt het CBS en onderzoekers ieder jaar meer mogelijkheden microdata uit registers, andere administratieve databronnen en enquêtes op een effectieve manier met elkaar te combineren. Tevens komen jaarlijks

paneldata over een steeds langere periode beschikbaar, onder meer door aanvulling van het SSB met eerder uitgevoerde (panel)onderzoeken zoals het Sociaal-Economisch Panelonderzoek. Met paneldata kunnen personen in de tijd worden gevolgd, hetgeen informatie voor nieuwe onderzoeksmogelijkheden oplevert.

De statistieken over *zorggebruik in de medisch specialistische zorg en de geestelijke gezondheidszorg* op basis van registraties van Diagnose Behandeling Combinaties (DBC) worden in 2017 uitgebreid met tabellen naar achtergrondkenmerken uit het SSB. Hierdoor komt meer gedetailleerde informatie beschikbaar over bijvoorbeeld zorggebruik naar herkomst of inkomen van mensen. Verder zal op basis van de DBC's in samenwerking met de Nederlandse Zorgautoriteit gewerkt worden aan het ontwikkelen van een methode voor het meten van prijs- en volumeontwikkelingen in de medisch specialistische zorg.

Met behulp van een Europese grant wordt een pilot-module over *bestedingen, schulden en vermogen* in de Europees verplichte enquête naar inkomen en leefomstandigheden (EU-SILC) ingebouwd. Deze nieuwe module omvat een belangrijk deel van de basisvariabelen zoals die ook in de driejaarlijkse enquête naar bezittingen en schulden van huishoudens (European Household Finance and Consumption Survey, HFCS) worden uitgevraagd. In Nederland voert De Nederlandsche Bank deze enquête namens de Europese Centrale Bank (ECB) uit. Het CBS en DNB onderzoeken momenteel de mogelijkheden om de HFCS te integreren met EU-SILC.

Het in 2016 gestarte herontwerp van de *Pensioenaansprakenstatistiek* wordt in 2017 afgerond en de resultaten gepubliceerd.

2.2 Communicatie, statistische dienstverlening en samenwerking

Het CBS is een moderne, innovatieve organisatie, die actief inspeelt op behoeften van de samenleving. Het deelt zijn rijkdom aan informatie met andere overheden, politiek, wetenschap, media, burgers en het bedrijfsleven. Het CBS maakt het mogelijk dat maatschappelijke debatten op basis van betrouwbare statistische informatie gevoerd kunnen worden. Het publiceert niet alleen losse cijfers, maar beschrijft zoveel mogelijk economische en sociale fenomenen door cijfers in samenhang te presenteren. Bij het uitbrengen van nieuwsberichten en tweets sluit het CBS aan bij actuele gebeurtenissen in de maatschappij. Dit draagt bij aan het vergroten van het bereik en het gebruik van de geproduceerde statistieken. Hierbij wordt steeds vaker samenwerking met andere nationale en internationale partijen gezocht. Ook zoekt het CBS actief naar verbetering van zijn *dienstverlening*, bijvoorbeeld door inzet van moderne communicatiemiddelen.

Gebruikers die graag hulp willen bij het vinden van informatie via de CBS-website of StatLine of vragen hebben over publicaties van Eurostat kunnen gratis contact opnemen met de Infoservice. Voor daartoe gemachtigde organisaties is het mogelijk om onder

strikte voorwaarden *microdata* (dat wil zeggen geanonimiseerde data op persoons- en bedrijfsniveau) te gebruiken voor onderzoek. Onderzoek kan worden uitgevoerd in de vestiging in Den Haag of Heerlen ('on site'), of vanuit de eigen organisatie via een beveiligde internetverbinding met het CBS ('remote access'). Ook hierbij is het mogelijk eigen microdatabestanden in te brengen in het onderzoek. Alle bestanden blijven binnen een beveiligde netwerkomgeving van het CBS. In 2017 zal bij de toegang tot microdata kunnen worden gewerkt met identificatie via de combinatie van token en TAN-code in plaats van biometrische identificatie met behulp van vingerafdrukken. Daarmee wordt het eveneens mogelijk te werken vanaf een willekeurige PC in plaats van speciale PC's uitgerust met vingerafdruklezers.

Het CBS zal in 2017 de *relatie met het parlement* verder versterken. Reeds lopende en/of geplande activiteiten op dit terrein zijn het onderhouden van contacten met Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven (BOR), het beheren van de helpdesk voor Kamerleden, en het informeren van Kamerleden en -commissies door onder andere het deelnemen aan technische briefings of wederzijdse werkbezoeken.

De samenwerking met *universiteiten en hogescholen* blijft ook een belangrijk aandachtspunt. De inzet van stagiairs, promovendi en postdocs draagt bij aan de uitwisseling van kennis, maar ook aan een adequaat wervingsbeleid van toekomstig CBS-personeel. Dit wordt vormgegeven door met universiteiten strategische samenwerking(sovereenkomsten) aan te gaan, onder andere op het gebied van innovatie, onderzoek en data en het actief stimuleren van concrete samenwerkingsprojecten, waaronder bijzondere leerstoelen en promotieonderzoek.

De samenwerking met *De Nederlandsche Bank (DNB)* wordt in 2017 verder geïntensiveerd, met als beoogd resultaat een gezamenlijk operationeel productieproces voor sectorrekeningen (CBS-statistiek) en de betalingsbalans (DNB-statistiek) in 2018. Het doel is om daarmee een einde te maken aan de huidige verschillen tussen beide statistieken die de economische relatie van Nederland met het buitenland beschrijven. Er zal gezamenlijk gewerkt worden aan de nationale rekeningenrevisie over het verslagjaar 2015, die in 2018 wordt gepubliceerd. Vanaf dan moet er volledige overeenstemming zijn tussen nationale rekeningen van het CBS en de betalingsbalans van DNB.

2.3 Betaald werk in opdracht

Er is bij veel gebruikers grote behoefte aan statistische informatie en diensten. Voorzien in deze behoefte is de wettelijke taak van het CBS, maar het budget dat het CBS uit de EZ-begroting ontvangt is echter beperkt. Voor zover de gewenste informatie of diensten niet of niet meer zijn opgenomen in het reguliere werkprogramma, speelt het CBS actief op de behoefte in door tegen betaling statistische diensten aan te bieden aan met name ministeries, decentrale overheden en andere overheidsinstellingen. Het komt incidenteel ook voor dat marktpartijen *maatwerkopdrachten* laten uitvoeren. De resultaten van het betaald werk in opdracht worden gepubliceerd op de CBS-website en zijn daarmee voor iedereen toegankelijk. De begrote opbrengst van betaald werk in opdracht van € 37 miljoen (inclusief ruim € 5 miljoen aan door departementen gefinancierde statistieken

als gevolg van de taakstelling Rutte II) is in 2017 substantieel gegroeid ten opzichte van eerdere jaren. In deze paragraaf worden enkele voorbeelden van betaald werk in opdracht genoemd.

Voor het vergroten van de omvang en toegang tot informatie op laag-regionaal niveau heeft het CBS in 2016 met de gemeenten Heerlen en Eindhoven *CBS Urban Data Centers* opgericht om te voorzien in de behoefte van deze gemeenten aan statistische informatie. Door bundeling kunnen expertise en gegevens van het CBS en gemeenten effectiever ingezet worden ten behoeve van de samenleving. Het CBS is ook met andere gemeenten in gesprek over het opzetten van Urban Data Centers in 2017. Daarnaast is in 2016 in Vaals een Euregionaal Data Center geopend, dat zich richt op het maken van grensoverschrijdende statistieken. In 2017 zal dit Data Center verder ontwikkeld worden.

Er wordt verder ingezet op het ontwikkelen van *specifieke informatie op maat voor gemeenten en provincies*. Deze informatie sluit goed aan op de voorziene bijdrage van het CBS aan Ondernemersplein.nl waarin zowel branche- als regio-informatie voor ondernemers ter beschikking wordt gesteld.

Lokale, nationale en internationale instanties hebben op dit moment onvoldoende data om de *situatie van grensregio's* inclusief de situatie aan de andere kant van de grens in kaart te brengen. In 2016 heeft het CBS met het statistische instituut van Noordrijn-Westfalen een samenwerkingsovereenkomst getekend. Samen met de statistische instituten van Nedersaksen en België heeft het CBS in 2016 publicaties gemaakt over de arbeidsmarkt in de grensregio's. Deze samenwerking wordt in 2017 verder uitgebouwd. Beoogd resultaat is een infrastructuur om structurele cijfers samen te stellen over grensoverschrijdende aspecten. Daarnaast worden in opdracht van stichting euPrevent Euregio Maas-Rijn euregionale cijfers geproduceerd. Verder wordt in opdracht van de Europese Commissie samen met andere statistische bureaus in 2017 een pilot project uitgevoerd om methodologie te ontwikkelen voor cross-border statistieken in EU-verband.

In 2016 is het rapport 'Welvaart in kaart' van de Tijdelijke Kamercommissie Breed Welvaartsbegrip verschenen. Hierin adviseert de commissie het Kabinet om het CBS te verzoeken jaarlijks een *Monitor Brede Welvaart* te publiceren ten behoeve van het verantwoordingsdebat in mei. De adviezen van de commissie zijn door de Tweede Kamer overgenomen. Indien er financiering beschikbaar komt, zal in 2018 een eerste versie van de Monitor Brede Welvaart verschijnen. Deze zal geënt zijn op de Monitor Duurzaam Nederland die op door de Kamercommissie genoemde punten in de komende jaren wordt doorontwikkeld tot een Monitor Brede Welvaart.

Binnen de Verenigde Naties zijn afspraken gemaakt over duurzame ontwikkelingsdoelen voor de periode 2015 tot 2030, de *Sustainable Development Goals (SDGs)*. Er wordt ingezet op zeventien doelen en 169 subdoelen voor de duurzame ontwikkeling op economisch, sociaal en milieugebied. De doelen variëren van een einde aan de wereldwijde armoede maken tot bescherming van het regenwoud. Om de doelen te kunnen meten en rapporteren is internationaal een raamwerk van samenhangende statistische indicatoren op economisch, sociaal en milieugebied ontwikkeld. Het CBS speelt een rol bij het meetbaar maken van deze indicatoren voor Nederland. In 2017 zal in samenwerking met onder andere het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de nationale rapportage en de rol van het CBS daarin, dit verder worden vormgegeven. Voor medio 2017 staat de eerste Rijksbrede nationale SDG-rapportage op de planning. In samenwerking met nationale en

internationale partijen zal er worden gewerkt aan de doorontwikkeling en verdere vulling van de SDG-indicatorenset. Ook wordt onderzocht hoe de SDGs het beste kunnen worden opgenomen in de mogelijke Monitor Brede Welvaart.

In opdracht van het ministerie van EZ wordt het verrijken van de gegevens uit de landbouwtelling met fiscale data uit de jaaraangiften van agrariërs in 2017 voortgezet en zal worden uitgebreid met BTW-data op kwartaalbasis. Daarmee komen naast de cijfers over de financiële situatie in de *landbouw* ook actuele omzetcijfers beschikbaar. Daarnaast worden in 2017 wederom subsidiegegevens van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland gekoppeld aan de met fiscale data verrijkte landbouwtelling. Dit is een *spin-off* van een succesvol verlopen EZ-Datamatch, waarmee het ministerie van EZ ideeën wil genereren om de databestanden van de overheid effectiever in te zetten. Na een verkenning van het gebruik van de subsidie voor de brede weersverzekering door agrariërs in 2016, zal in 2017 een kwantitatieve analyse plaatsvinden in het kader van de evaluatie van de regeling Garantiestellingen Landbouw voor startende boeren.

In 2016 is een methodiek ontwikkeld waarmee *familiebedrijven in het bedrijvenregister (ABR)* zichtbaar kunnen worden gemaakt. Vervolgens zijn koppelingen gelegd met andere databronnen om trends met betrekking tot familiebedrijven te kwantificeren. Doel is om in 2017 bij beschikbaarheid van financiering op reguliere basis over familiebedrijven te publiceren.

Vanuit het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, het Planbureau voor de Leefomgeving, het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, Transport en Logistiek Nederland, Ondernemersorganisatie voor logistiek en transport en de Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie is een groeiende behoefte geuit aan statistische informatie over *bestelauto's* om de gevolgen van het fenomeen 'de interneteconomie' beter in kaart te brengen. Met instemming van de branche is vanaf 2016 door het CBS een vernieuwde uitvraag Bestelautostatistiek gestart. In de eerste helft van 2017 zullen voor het eerst statistische resultaten van dit betaald werk in opdracht over het vervoer per bestelauto worden gepubliceerd.

In 2017 wordt naar analogie van de Sportrekening, een *Cultuurrekening* opgesteld, bekostigd door het ministerie van OCW. Op basis van de Cultuurrekening zal voor het eerst een compleet beeld ontstaan over de bijdrage die cultuur levert aan de Nederlandse economie.

In 2015 en 2016 heeft het CBS in opdracht van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de woningmarkt rondom de Groningse gasvelden. Er is onderzocht in hoeverre de woningmarkt in het aardbevingsgebied zich anders ontwikkelt dan een vergelijkbaar gebied in de omgeving. In 2017 wordt het onderzoek voortgezet en zullen er twee nieuwe rapporten verschijnen.

Het CBS voert in 2017 in opdracht van het ministerie van BZK het *WoonOnderzoek Nederland (WoON)* uit. WoON heeft als doel het verzamelen van statistische informatie over de huidige, vorige en gewenste huisvestings situatie (woning en woonomgeving) van huishoudens en personen, inclusief de woonuitgaven. In 2017 wordt de dataverzameling afgerond. De uitkomsten komen in 2018 beschikbaar.

Voor *Caribisch Nederland en Aruba* wordt in opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken gewerkt aan de verbetering van de prijswaarneming (onder andere de waarneming van huren). Ook wordt er advies gegeven om de statistieken van de overheidsfinanciën te verbeteren.

Vanaf 2014 heeft het CBS gewerkt aan '*De staat van het mkb*'. In 2017 zal de reguliere productie van nieuw ontwikkelde informatie worden voortgezet. Met het Ministerie van Economische Zaken wordt overlegd welke informatie over het mkb additioneel in 2017 als maatwerkopdracht ontwikkeld zal worden.

Het CBS staat ook in 2017 andere overheidsorganisaties bij met advies en dienstverlening op het gebied van open data. Het gaat hierbij om het bepalen van de metadata, het ontsluiten en bijhouden van de data, en privacywaarborging. In 2017 wordt gestart met de ontwikkeling van een nieuwe technische architectuur waarmee het onder andere eenvoudiger wordt om verschillende bestandsformaten als *open data* naar buiten te brengen. Ook zal een geavanceerde zoekfunctie beschikbaar komen. De nieuwe technische architectuur kan tevens door andere overheidsorganisaties gebruikt worden bij het beschikbaar stellen van open data.

2.4 Nieuwe Europese verplichtingen in 2017

Statistieken gebaseerd op Europese verplichtingen ondersteunen naast het nationale beleid ook de ontwikkeling, monitoring en evaluatie van het beleid van de Europese Unie (EU) met betrouwbare, objectieve, vergelijkbare en coherente informatie. Om hieraan uitvoering te geven, heeft de Europese Commissie medio 2016 in hoofdlijnen haar statistisch werkprogramma 2017 gepresenteerd. Dit werkprogramma maakt deel uit van het Europese statistische meerjarenprogramma 2013-2017 en bepaalt tevens in belangrijke mate het werkprogramma van het CBS.

Het Europese statistische werkprogramma 2017 sluit aan bij de prioriteiten van de EU, met name bij de Europa 2020 strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei. Daarin zijn onder meer de EU-doelstellingen opgenomen op het gebied van werkgelegenheid, innovatie, onderwijs, sociale samenhang, klimaat en energie. De plannen van de Europese Commissie voor 2017 zijn, net als de afgelopen jaren, ambitieus. Het werkprogramma laat op vrijwel alle statistische terreinen beleidsintensivering zien, zoals het economisch en monetair beleid, het sociale beleid, de interne markt en duurzaamheid.

Vanaf 2017 gelden de volgende nieuwe verplichtingen:

1. Correctie seizoensinvloeden bij niet-financiële rekeningen.
2. Het aantal gewerkte uren van de sector overheid.

In 2017 zullen de onderhandelingen tussen het Europees Parlement en de Raad worden gecontinueerd over wetgevingsvoorstellen ten aanzien van de herziening van de sociale-, bedrijfs- en landbouwstatistieken.

2.5 Programmavernieuwing

In het Strategisch Meerjarenprogramma 2014–2018 worden drie inhoudelijke hoofdthema's voor de programmavernieuwing onderscheiden: ontwikkelingen in het bedrijfsleven, flexibilisering van de arbeidsmarkt en vermogensposities. Na invulling van de bezuinigingen als gevolg van Rutte II is hiervoor minder dan 10 vte beschikbaar. Vanwege deze taakstelling worden enkele ontwikkelactiviteiten als betaald statistisch onderzoek in opdracht uitgevoerd. Daarnaast is de verdere verbetering van de toegang tot en ontsluiting van informatie een speerpunt.

Onder het thema *Ontwikkelingen in het bedrijfsleven* worden op het gebied van *Internationalisering en globalisering* tabellen samengesteld over werkgelegenheidsdynamiek in het bedrijfsleven en worden op het gebied internationaal ondernemen en werkgelegenheid tijdreeksen uitgebreid met informatie over innovatie, R&D, investeringen en banen. Mits hiervoor additionele financiering beschikbaar komt, worden door data te combineren tabellen samengesteld over de rol van financiële sturing op innovatie en ketenstructuur, en over de buitenlandse handel, gedifferentieerd naar zeggenschapsrelaties.

Om inzichtelijk te maken welke kern- en ondersteunende activiteiten van bedrijven naar het buitenland worden verplaatst, wordt de dynamiek van de rollen die Nederlandse bedrijven innemen in (*internationale*) *waardeketens* in beeld gebracht. Hierbij wordt gekeken om welk deel van de waardeketen het gaat (werkgelegenheid, toegevoegde waarde, R&D) en of de plek waarvandaan de beslissingen worden genomen zoals een hoofdkantoor (ook) wordt verplaatst.

In 2017 komen data over innovatie, R&D en internationale handel in diensten op *regionaal niveau* beschikbaar. Ook worden de mogelijkheden onderzocht om investerings- en fiscale data te regionaliseren. Met de informatie uit deze infrastructuur kan vervolgens output in opdracht gemaakt worden.

Om gegevens in beeld te brengen over de omzet die via *digitale handel en webwinkels* wordt behaald, worden in 2017 maandelijks cijfers gepubliceerd over de internetverkoop binnen de detailhandel. Met het oog op het vervagen van het onderscheid tussen fysieke winkels en internetverkopers worden één of meer publicaties over specifieke subbranches binnen de detailhandel gemaakt. Verder onderzoekt het CBS in 2017 de mogelijkheid om te publiceren over de omzetontwikkeling van de internetverkopen van de buitenlandse webwinkels aan Nederlandse consumenten. In opdracht van het ministerie van Economische Zaken (EZ) wordt tevens onderzoek gedaan naar andere relevante ontwikkelingen en innovaties in relatie tot internethandel, bijvoorbeeld naar de beveiliging van websites en naar de ontwikkeling van de interneteconomie.

Om gegevens over *duurzaamheid en groene groei* in beeld te brengen, wordt in 2017 vervolg gegeven aan het verbeteren en ontwikkelen van groene groei indicatoren. Zo wordt aan de hand van de raw material equivalents (RME) een tijdreeks van de materiaalvoetafdruk (verbruik) gemaakt, worden de in 2016 ontwikkelde indicatoren voor de circulaire economie (CE) en energiebesparing voor de utiliteitsbouw in productie genomen en worden voor de woningbouw energiebesparingsindicatoren ontwikkeld. Tot slot wordt de berekeningsmethode voor de CO₂-voetafdruk (uitstoot) in 2017 verder

verfijnd en uitgebreid met de andere broeikasgassen. Vanaf 2018 wordt de volledige broeikasgas voetafdruk jaarlijks gepubliceerd.

Binnen het thema *flexibilisering van de arbeidsmarkt* worden in 2017 de StatLine-tabellen over verschillende typen zelfstandigen uitgebreid met extra additionele kenmerken, en wordt statistische informatie ontwikkeld over combibanen van zzp'ers en werknemers. Daarnaast wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de ontwikkeling van een statistiek over het socialezekerheidsgebruik van zzp'ers. In 2017 wordt een voorstel uitgewerkt voor een nieuwe tabellenset over de inkomenspositie van werknemers in de flexibele schil. In samenwerking met het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt wordt verder gewerkt aan het onderzoek naar de relatie tussen kennismigranten en bedrijfsresultaat. Verder worden aanvullende vragen ontwikkeld over arbeidsomstandigheden van zelfstandigen voor de Enquête Beroepsbevolking en wordt een tabel gemaakt over de relatie tussen vrijwilligerswerk en betaald werk.

Binnen het thema *Vermogensposities van huishoudens* wordt in 2017 verder gewerkt aan het completer en kwalitatief beter maken van de vermogensstatistieken, die ook ten dienste staan aan de (financiële) rekening van de sector huishoudens binnen het raamwerk van de nationale rekeningen. De in 2016 gestarte werkzaamheden voor een completere waarneming van niet-hypothecaire schulden van huishoudens worden in 2017 voortgezet. Hierbij ligt de focus op het verkrijgen van de nog ontbrekende gegevens over consumptieve kredieten. Ook worden de werkzaamheden ter bepaling van vermogens(buffers) van zelfstandigen in 2017 vervolgd.

De behoefte van gebruikers aan (*laag-*)regionale informatie is de afgelopen jaren sterk toegenomen, met name als gevolg van decentralisatie van rijkstaken naar gemeenten. Daarom worden de laag-regionale gegevens van het CBS uitgebreid, de toegang ertoe verbeterd en publicatie ervan versneld. Daarnaast worden de nieuwe gegevens en de reeds beschikbare geografische informatie beter toegankelijk en vindbaar gemaakt. In 2017 worden variabelen op wijk- en buurniveau uitgebreid, met onder andere sociaal-economische gegevens zoals opleidingsniveau en pleeglocatie criminaliteit. De publicatie van vierkant- en van postcodestatistieken wordt uitgebreid. Tot slot wordt deelgenomen aan een Europees initiatief voor de ontwikkeling van een *grid* van geografische vierkanten (kaartgebieden) en bodemgebruik van waaruit Europees vergelijkbare statistieken op vierkantniveau kunnen worden samengesteld, ook over landsgrenzen heen. Hiervoor wordt onder andere geparticipeerd in het *European Forum for Geography and Statistics*. Daarnaast wordt aangehaakt bij de ontwikkelingen rondom het *United Nations Initiative on Global Geospatial Information Management (UN-GGIM)*. Verder wordt in 2017 de website CBSinuwBuurt.nl vernieuwd door aanpassingen in de onderliggende techniek en de layout. Het CBS streeft ernaar in 2017 een table joining service mogelijk te maken via Publieke Dienstverlening op de Kaart (PDOK). Dit is een innovatieve online dienst, gebaseerd op open data, die de koppeling van de statistische data (in dit geval uit StatLine) met geografische visualisatie mogelijk maakt. Daardoor kunnen de cijfers van het CBS ook eenvoudig verwerkt worden in diverse externe applicaties met een kaart.

3.

Innovatie

en efficiency

De *efficiëntere methoden en werkprocessen* die het CBS afgelopen periode heeft ingezet om met minder middelen hetzelfde te realiseren, worden in 2017 gecontinueerd. Het gaat daarbij om de Lean Six Sigma methode om processen kleinschalig te optimaliseren en zo op een meer gestructureerde wijze efficiency te realiseren en meer grip te krijgen op de verschillende processen. Daarnaast wordt ook Lean Operational Management (LOM) binnen het CBS toegepast. Deze werkwijze heeft tot doel om samen met medewerkers in teamverband laagdrempelig knelpunten in het proces te verhelpen zodat kritische prestatie-indicatoren gerealiseerd en aangescherpt kunnen worden. Ook Scrum, een flexibele methode om met een multidisciplinair team werkende producten op te leveren in korte sprints met een vaste lengte van één tot vier weken, werpt binnen het CBS zijn vruchten af.

Het grootschalig *programma voor de aanpassing van het dataverzamelingsproces, Phoenix*, is in 2015 gestart om de bedrijfscontinuïteit van dataverzameling te garanderen, om de flexibiliteit en gebruiksvriendelijkheid voor deelnemers aan enquêtes te verbeteren, en om de snelheid en efficiency van het proces te verhogen. Het waarnemen via internet (CAWI) en ondersteunen van nieuwe manieren van waarnemen (zoals via mobiele telefoons) zijn hiervan belangrijke elementen. De in 2016 opgeleverde keten voor elektronische waarneming wordt in 2017 verder uitgebreid.

Innovatie is cruciaal voor het CBS om nu en in de toekomst kwalitatief hoogwaardige statistische informatie te kunnen blijven leveren binnen het steeds teruglopende budget. Het CBS onderzoekt actief de mogelijkheden die nieuwe technologie of nieuwe datastromen, zoals big data, met zich meebrengen. Dit kan leiden tot het beschrijven van economische en maatschappelijke fenomenen die een veel beter en completer beeld opleveren van de situatie of tot minder enquêtedruk bij burgers en bedrijven. Zo verwacht het CBS dat gegevens over betalingstransacties mogelijkheden bieden om bestaande statistieken over consumenten en huishoudens aanzienlijk te verbeteren. Bovendien bieden deze cijfers de mogelijkheid tot een beschrijving van de economie als netwerk. Daarbij vormen de transacties de verbindingen tussen consumenten, bedrijven, werkgevers, werknemers en andere partijen in de economie.

In het najaar van 2016 heeft het CBS ten behoeve van het onderzoek naar de mogelijkheden van big data een *Center for Big Data Statistics (CBDS)* opgericht. Diverse partijen hebben zich aangesloten bij dit initiatief, zoals een aantal statistiekbureaus, Eurostat, TNO, DNB, private partijen als IBM, KPN, SURF-data, universiteiten en hogescholen. Het is voor het eerst dat nationale en internationale partijen uit de overheid, het bedrijfsleven, de wetenschap en het onderwijs gaan samenwerken op het gebied van big data-technologie en methoden voor de productie van statistieken. Het doel van CBDS is tegen lagere kosten nieuwe statistieken en methoden te ontwikkelen, een snellere en meer actuele output realiseren, met meer detaillering, en met minder administratieve lasten. Op die manier kunnen CBS-data beter gebruikt worden voor beleidsondersteuning of het nemen van beslissingen, terwijl het geautomatiseerd integreren van databronnen en -stromen tot efficiencyverbeteringen kan leiden. Binnen het CBDS wordt, in overleg met de partners, gewerkt aan een grote verscheidenheid van projecten. Het werkprogramma van het CBDS wordt zo opgesteld dat twee maandelijks kan worden bijgestuurd en ingespeeld op veranderingen buiten of binnen het CBS. Denk aan actuele thema's of nieuwe samenwerkingsverbanden of nieuw beschikbare bronnen.

Voor 2017 wordt onderzocht of onder meer de volgende *producten* te realiseren zijn: beschrijving van energietransitie op basis van onder meer satellietdata, het verder brengen van de publicatie over de interneteconomie, de groei van dienstverlening, een realtime veiligheidsindex en inzicht in de kostenefficiëntie van de zorg. Onderwerpen als brede welvaart en Sustainable Development Goals (SDGs) zullen eveneens een belangrijke rol spelen binnen het CBDS, omdat het samenstellen van de meer dan 100 indicatoren de inzet van big data vereist. De uiteindelijk ontwikkelde producten kenmerken zich door gebleken haalbaarheid enerzijds, en anderzijds dat ze inspelen op de informatiebehoefte van betalende afnemers. Vanuit het European Statistical System netwerk (ESSnet)-project Big Data worden in 2017 op basis van data vanuit het Automatic Identification System (AIS) van schepen de mogelijkheden onderzocht voor verkeersanalyses (op het water). Tevens zal worden onderzocht welke bestaande statistieken verbeterd kunnen worden met behulp van AIS-data en welke nieuwe statistieken er mogelijk ontwikkeld kunnen worden. Ook wordt onderzocht of er emissies kunnen worden berekend op basis van deze bron. Het CBS zal samen met de partners binnen het CBDS zoeken naar financiering van deze werkzaamheden in de vorm van betalende opdrachtgevers, subsidies, grants en co-financiering.

Tegelijkertijd met de lancering van het CBDS ging ook het *innovatieportaal* (<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/innovatie>) van het CBS open. Op dit portaal presenteert het CBS zijn diensten en producten in ontwikkeling. Het doel van dit portal is om potentiële gebruikers over deze in ontwikkeling zijnde producten en diensten mee te laten denken. In 2017 zal dit portaal verder uitgebreid worden met nieuwe producten en diensten.

4.

Bedrijfsvoering

4.1 Personeel

Een organisatie als het CBS die continu verbetert en steeds efficiënter wordt, stelt hoge eisen aan de medewerkers. Zij vormen het kapitaal van de organisatie. Vernieuwingen bepalen niet alleen het veld van de techniek en statistiek, maar ook dat van de gehele organisatie van het CBS én de individuele medewerker. Het CBS spant zich daarom in om te zorgen voor een wendbare organisatie met voldoende professionele, gemotiveerde medewerkers: de juiste persoon op de juiste plaats, niet alleen vandaag maar ook in de toekomst. Om dit te realiseren richt het CBS zich in 2017 op de volgende thema's:

Recruitment en employer branding

Door de grote verwachte natuurlijke uitstroom van personeel als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd in de komende jaren heeft het CBS een enorme opdracht nieuwe kwaliteit binnen te halen en talent uit de arbeidsmarkt te bereiken. Dat is mogelijk door middel van arbeidsmarketing, versterking van de inspanningen op het gebied van stages en traineeships, en samenwerking met partners om talent binnen te halen. Daarnaast beschikt het CBS over een goed introductieprogramma en arbeidsvoorwaarden die gericht zijn op groei en ontwikkeling.

Duurzame inzetbaarheid en mobiliteit

Het is van belang dat het CBS kan blijven meebewegen met de ontwikkelingen in de buitenwereld. De snelle technologische ontwikkelingen maar ook de veranderende vraag uit de markt dwingen het CBS wendbaar te zijn. Met een relatief hoge gemiddelde leeftijd van het personeel en een lange periode waarop men op een en dezelfde functie zit, is het extra belangrijk aandacht te houden voor de blijvende inzetbaarheid van de medewerkers, bijvoorbeeld door meer in kortcyclische projecten te werken om zo flexibiliteit en interne mobiliteit te stimuleren. Ook vitaliteit en gezondheid vragen hierbij continue aandacht.

Talentontwikkeling en leiderschapsontwikkeling

Het ontwikkelen van de organisatie van het CBS begint bij continue ontwikkeling van mensen. Om een wendbare organisatie te krijgen, zullen mensen zich in hun loopbaan makkelijker door de organisatie moeten kunnen bewegen. Dit vraagt om een organisatie die steeds meer uitgaat van de talenten van het individu en daarin investeert (loopbaanbeleid, leren & ontwikkelen, kennis delen en borgen, etc.). Niet alleen door formeel leren, maar ook door nieuwe vormen van leren en kennisoverdracht. Managers hebben hierin een belangrijke rol, die gericht is op inhoudelijke begeleiding maar ook op het boeien, binden en ontwikkelen van de medewerkers.

Performance-management

Met de ambities van het CBS is sturing op performance een vereiste. In een veranderende organisatie is het van belang de goede dialoog te hebben over het leveren van toegevoegde waarde aan de geformuleerde doelstellingen. Vanaf 2017 wordt gewerkt met een nieuwe gesprekscyclus waarin leidinggevend en medewerkers nadrukkelijk over performance én ontwikkeling in gesprek gaan.

4.2 Informatiebeveiliging

Het interne *toezicht op de bescherming van persoons- en bedrijfsgegevens* wordt in de eerste plaats uitgeoefend door het lijnmanagement. Daarnaast is zowel een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) als een *security officer* aangesteld. Deze twee functies hebben beide een toezichhoudend en adviserend karakter. De FG bewaakt de naleving van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) en ziet er, in het verlengde daarvan, op toe dat de informatiebeveiliging adequaat is geregeld. Dit laatste doet hij samen met de *security officer* die het management adviseert over concrete maatregelen ter verbetering van de informatiebeveiliging en erop toeziet dat het CBS voldoet aan de geldende wetten en regels.

In 2018 zal nieuwe *Europese wetgeving* op het terrein van privacy ingaan. In 2017 treft het CBS voorbereidingen om te zorgen dat het tijdig aan deze nieuwe wetgeving voldoet. Deze voorbereidingen betreffen onder andere het in detail bestuderen van de definitieve tekst van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en het inventariseren van de mogelijke consequenties van de AVG.

Om daarnaast de aandacht voor *privacybescherming en informatiebeveiliging* te bevorderen zijn twee doelstellingen bepaald. Conform zijn doelstelling uit 2016 is het CBS eind 2016 Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR) compliant. De eerste doelstelling van het CBS voor 2017 is te blijven voldoen aan de BIR. Dat wil zeggen dat het CBS op het terrein van informatiebeveiliging aantoonbaar in control is. Vergelijkbaar met de BIR is in 2016 in Europees verband een normenkader voor informatiebeveiliging vastgesteld: het ESS *IT security framework*. Het CBS heeft zich ten doel gesteld om in 2017 ook aantoonbaar dat framework na te leven. In de tweede plaats is de ambitie uitgesproken dat het CBS in het voorjaar 2018 geheel privacy proof is. Daarmee wordt gewaarborgd dat het CBS blijft voldoen aan de hoogste eisen op het gebied van privacybescherming.

De BIR en het ESS IT security framework zijn beide gebaseerd op *ISO normen 27001 en 27002* voor informatiebeveiliging. De normen van de Autoriteit Persoonsgegevens verwijzen voor een aanzienlijk deel naar dezelfde ISO normen. Privacy audits en audits op de informatiebeveiliging overlappen elkaar dus. Voor 2017 wordt een voorstel uitgewerkt en uitgevoerd om eind 2017 te komen tot een geïntegreerd proces voor de *privacy proof* certificering en een externe certificering op informatiebeveiliging. Daarnaast ziet het CBS toe op de naleving van wet- en regelgeving en organiseert het interne en externe audits.

In het kader van het BIR is in 2015 en 2016 een CBS programma Awareness Informatiebeveiliging uitgevoerd. Om blijvende aandacht voor informatiebeveiliging te garanderen worden met ingang van 2017 structurele elementen uit het programma geborgd in de CBS organisatie. Het gaat hierbij om gerichte opleiding (onder meer tijdens het CBS-introductieprogramma), periodieke communicatie en toetsing, en het benutten van logische momenten voor gerichte aandacht voor informatiebeveiligingsrisico's, zoals bij de uitgifte van devices.

4.3 Kwaliteitszorg

Gezien de ingrijpende efficiencymaatregelen, is het van belang gestructureerd aandacht te besteden aan het behoud van de kwaliteit van de geproduceerde statistieken. Evenals bij privacybescherming en informatiebeveiliging, wordt gestreefd naar aantoonbare compliance met algemeen erkende, externe internationale normenkaders. In 2017 wordt gewerkt aan de verdere verbetering van het kwaliteitsmanagementsysteem, conform de principes van ISO 9001. Hiermee wordt beoogd de kwaliteit af te stemmen op de wettelijke vereisten of in geval van betaald werk, aan de wensen van de klant.

Het doel is om begin 2019 op CBS-niveau ISO 9001-gecertificeerd te zijn.

4.4 Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicatoren van het CBS hebben een functie als (extern) verantwoordingsinstrument en als (intern) sturingshulpmiddel. Alle indicatoren samen geven een beeld van de prestaties van het CBS, zowel op het gebied van de kerntaken als op dat van de bedrijfsvoering. De indicatoren zijn te onderscheiden naar verschillende (deel) terreinen, zoals statistiek (kwaliteit, gebruik van output, vernieuwing, klanttevredenheid), bedrijfsvoering (personeel, financiën) en enquêtedruk. In *bijlage A* van dit jaarplan zijn de prestatie-indicatoren opgenomen voor de externe verantwoording.

Reductie bijstellingen nationale rekeningen

In 2016 is gebleken dat het CBS voor het verslagjaar 2013 niet voldeed aan de prestatie-indicator 3.1 voor de bijstellingen van het BBP en dat dit hoogstwaarschijnlijk ook voor het verslagjaar 2014 niet het geval zal zijn. Als vervolg op het plan van aanpak uit 2015 om het verschil tussen de flashraming en de kwartaalraming te verkleinen is in 2016 een nieuw plan van aanpak opgesteld, waarvan de uitvoering in 2017 start. Het nieuwe plan richt zich op het verkleinen van de bijstellingen tussen kwartaalramingen en jaarramingen. Als onderdeel van het plan zal een commissie van externe deskundigen gevraagd worden een visitatie van de huidige werkwijze uit te voeren en aanbevelingen te doen over hoe de omvang van de bijstellingen verkleind kan worden.

Administratieve lasten

Een van de prestatie-indicatoren betreft de administratieve lastendruk. Voor het produceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie haalt het CBS de benodigde basisgegevens zoveel mogelijk uit bestaande registraties. Deze registraties zijn echter niet altijd toereikend, waardoor (aanvullende) uitvraag bij bedrijven noodzakelijk blijft. Het CBS verzamelt de gegevens op zo'n manier dat de administratieve lasten voor ondernemingen en instellingen zo laag mogelijk zijn. Op het punt van feitelijke en gepercipieerde lastendruk zijn de afgelopen jaren flinke stappen gezet, hetgeen ook door het bedrijfsleven wordt opgemerkt. De lastendruk veroorzaakt door het CBS behoort tot de laagste van Europa en bedraagt 0,25% van de totale lastendruk die door het Rijk veroorzaakt wordt. Desondanks blijft de feitelijke en beleefde lastendruk structureel de aandacht van het CBS

houden. Daarbij maakt het CBS altijd een afweging tussen lastendruk en kwaliteit van de cijfers, die zondermeer betrouwbaar moeten zijn.

In 2015 is bijna de helft van de handelaren in de gelegenheid gesteld om voortaan jaarlijks in plaats van maandelijks opgave te doen van hun Europese leveringen voor de statistiek van de internationale handel in goederen. Deze maatregel, gecombineerd met de introductie in 2015 van een nieuwe webapplicatie voor het verzorgen van de opgave van internationale handel, en de verhoging van de vrijstellingsdrempel voor deze uitvraag hebben ervoor gezorgd dat de door het CBS veroorzaakte lastendruk over 2015 met € 4,7 miljoen gedaald is tot € 14,5 miljoen. Hiermee is de streefwaarde van de prestatie-indicator gehaald. Tezamen met de eerdere reducties in lastendruk wordt hiermee de door het Ministerie van Economische Zaken opgelegde doelstelling voor de reductie van de administratieve lastendruk met € 5,8 miljoen ten opzichte van administratieve lastendruk in 2009, behaald.

De verwachting is echter dat deze afname vanaf 2016 voor een klein deel ongedaan gemaakt zal worden door een verlaging van de vrijstellingsdrempel. In 2015 is de totale handelswaarde van bedrijven die toen onder de vrijstellingsdrempel vielen toegenomen. Om aan de in de Europese verordening gestelde dekkingseisen van de handel te kunnen voldoen, was met ingang van 2016 een bijstelling van de drempelwaarden noodzakelijk.

Om de lastendruk te *vermindere*n worden (vertegenwoordigers van) bedrijven nauw betrokken bij de vereenvoudiging en modernisering van CBS-vragenlijsten. Om de feitelijke lastendruk nog verder te verlagen wordt in 2017 onderzocht of de doelgroep bij de statistiek Internationale Handel in Goederen voor jaar- in plaats van maandaangifte verder kan worden vergroot. Dit als vervolg op de recente merkbare verbeteringen die deze maatregel heeft opgeleverd.

Het CBS blijft zoeken naar nieuwe en verbeterde *bronnen*, waarbij registerinformatie in combinatie met modelmatige schattingen toegepast kan worden. Daartoe hoort ook het gebruik van websites als bron om gegevens te achterhalen, zoals informatie over vacatures en prijsinformatie om de consumentenprijsindex te bepalen. Het eerder beschreven Center for Big Data Statistics draagt in 2017 ook bij aan het onderzoek naar innovatieve mogelijkheden om de lastendruk verder te verlagen.

Samen met andere overheden en organisaties uit de markt heeft het CBS het *Referentie Grootboek Schema (RGS)* en *Standard Business Reporting (SBR)* ontwikkeld. Met RGS-SBR worden gegevens in de bedrijfsadministratie eenmalig op een standaard manier vastgelegd. Zo hebben ondernemers en intermediairs minder werk aan het samenstellen en aanleveren van verplichte rapportages en kan het CBS deze makkelijker verwerken. Bij voldoende financiering wordt er in 2017 een pilot uitgevoerd om het aantal berichten dat via Standard Business Reporting (SBR) met behulp van het Referentie Grootboek Schema (RGS) wordt ontvangen te vergroten.

De verwachting is dat met deze grote daling van de lastendruk bij Internationale handel in goederen de minimale lastendruk vrijwel bereikt is. Een verdere lastendrukverlaging zou ongewenste gevolgen hebben, zoals minder samenhangende informatie, minder nauwkeurige cijfers en grotere bijstellingen. Het CBS heeft gegevens van ondernemers nodig om kwalitatief goede statistieken te kunnen blijven maken. Het CBS werkt hierbij nauw samen met de Adviesraad Berichtgevers, waarin zowel ondernemers als brancheorganisaties zijn vertegenwoordigd.

4.5 Risicobeheer

In het kader van risicomanagement worden de risico's van het CBS continu tegen het licht gehouden. Hierbij wordt in het bijzonder gekeken naar de relatie tussen deze risico's en de doelen uit het Strategisch Meerjarenprogramma.

Financiële risico's

De begroting van 2017 (zie hoofdstuk 5) bevat de volgende financiële risico's:

- In de begroting wordt verondersteld dat cao-loonstijgingen in 2017 e.v. volledig worden gecompenseerd door EZ. Inmiddels is bekend dat de pensioenpremies in 2017 verder zullen stijgen (extra loonkosten: ca € 0,5 miljoen). In deze begroting wordt er vanuit gegaan dat een verdere stijging van de pensioenpremies wordt gecompenseerd door EZ, maar dat is nog onzeker.
- In deze begroting is geen rekening gehouden met extra benodigde investeringen ter hoogte van € 15 miljoen om de efficiencydoelstellingen te kunnen realiseren. Bij de indiening van het MJP 2014–2018 heeft het CBS een beroep gedaan op EZ voor aanvullende financiering voor deze investeringen. Aangezien EZ deze middelen niet beschikbaar heeft gesteld, moet het CBS dit alsnog binnen de eigen (meerjaren-) begroting opvangen. Mede hierdoor wordt het eigen vermogen van het CBS in 2017 negatief.
- Als gevolg van de taakstelling Rutte II is de continuïteit na 2017 van bekostiging van statistieken door departementen ter dekking van € 7 miljoen onzeker. De reden hiervan is dat door de betreffende departementen geen langjarige financiële toezeggingen zijn afgegeven. Mocht (een deel van) deze financiering wegvallen, dan zal dit direct effect hebben op het CBS-programma en leiden tot extra personele kosten door boventalligheid.

Verouderde IT-omgeving

Een belangrijke randvoorwaarde voor een adequaat statistisch proces en een betrouwbare bedrijfsvoering is de continuïteit van de IT-infrastructuur, waaronder de hardware, de bijbehorende software en het rekencentrum. Voor zijn functioneren is het CBS afhankelijk van een geavanceerde data- en informatieinfrastructuur, waarbij snelheid en slagvaardigheid en het gebruik van nieuwe technologieën centraal staan. Onderdeel daarvan is bijvoorbeeld het aanpassen van het applicatielandschap aan vernieuwde waarneemmethoden en het gebruik van big data zoals genoemd in hoofdstuk 3. De benodigde beschikbare middelen hiervoor binnen het CBS staan echter onder druk.

Het CBS werkt met een centrale sturing en verdeling van IT-middelen. In 2016 heeft het CBS een herprioritering gedaan van alle lopende en gewenste IT-projecten. In 2017 zal slechts gewerkt worden aan strikt noodzakelijke investeringen en verbeteringen op het terrein van ICT die nodig zijn om de bedrijfscontinuïteit te garanderen. Daarbij wordt voorrang gegeven aan het aanpassen van het proces van dataverzameling (Phoenix). Daardoor kunnen verschillende andere vervangingsprojecten niet starten en van andere projecten is de scope verkleind of is de start vertraagd. Dit heeft als effect dat veel systemen verder verouderen. Veel daarvan zijn gedurende een reeks van jaren keer op keer aangepast om te kunnen blijven voldoen aan de steeds veranderende omstandigheden. Dit brengt risico's met zich mee ten aanzien van de bedrijfscontinuïteit, het beheer en de bijbehorende beheerslasten.

Kennisuitstroom

Het opvangen van kennis door uitstroom van personeel als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd is een belangrijk aandachtspunt binnen het CBS. Een van de thema's van het personeelsbeleid voor 2017 is dan ook recruitment en employer branding.

5.

Begroting

2017

5.1 Nieuwe ontwikkelingen in de financiële situatie

In aanvulling op de taakstellingen Rutte I en het Lenteakkoord heeft het CBS te maken gekregen met de taakstelling Rutte II, die bedraagt € 10,6 miljoen in 2017. Deze taakstelling is niet begroot in het MJP. Naar aanleiding van de bezuinigingen Rutte I en Rutte II heeft het CBS recentelijk afspraken gemaakt met het Ministerie van EZ over een toekomstbestendig budget voor het uitvoeren van het meerjarenprogramma. Ter versterking van het eigen vermogen van het CBS, ontvangt het CBS een additionele bijdrage van € 12 miljoen. Dit bedrag is gerelateerd aan het restant van de taakstelling Rutte II, € 2 miljoen daarvan heeft betrekking op 2017. In de periode 2021 tot en met 2016 wordt de EZ-bijdrage aan het CBS tijdelijk met € 2 miljoen per jaar verlaagd.

Rekening houdend met deze additionele bijdrage van EZ daalt de bijdrage van EZ als gevolg van het Lenteakkoord en de taakstelling Rutte II in 2017 met € 8,9 miljoen ten opzichte van 2016. De lagere EZ-bijdrage wordt in 2017 voor € 7 miljoen opgevangen door een programmareductie. Aangezien het overgrote deel van het statistisch programma uit EU-verplichtingen bestaat die geen besparingsflexibiliteit bieden, slaat deze reductie neer op de niet Europees verplichte statistieken binnen het werkprogramma. In 2016 heeft het CBS de betrokken ministeries benaderd voor alternatieve bekostiging hiervan. Dit heeft erin geresulteerd dat het merendeel van de onverplichte statistieken alsnog kan worden behouden. Een klein deel van het niet-verplichte programma wordt per 1 januari 2017 stopgezet. Daarnaast wordt in 2017 een extra besparing gerealiseerd door verdere verhoging van de efficiency (€ 1,6 miljoen) via de inzet van Lean Six Sigma en additionele bezuinigingen op het materiële budget.

Naast de daling van de EZ-bijdrage moet het CBS de extra werkzaamheden als gevolg van nieuwe Europese verplichtingen uit 2013 structureel vanuit de eigen begroting opvangen. Dit betekent een extra bezuiniging van jaarlijks € 0,2 miljoen.

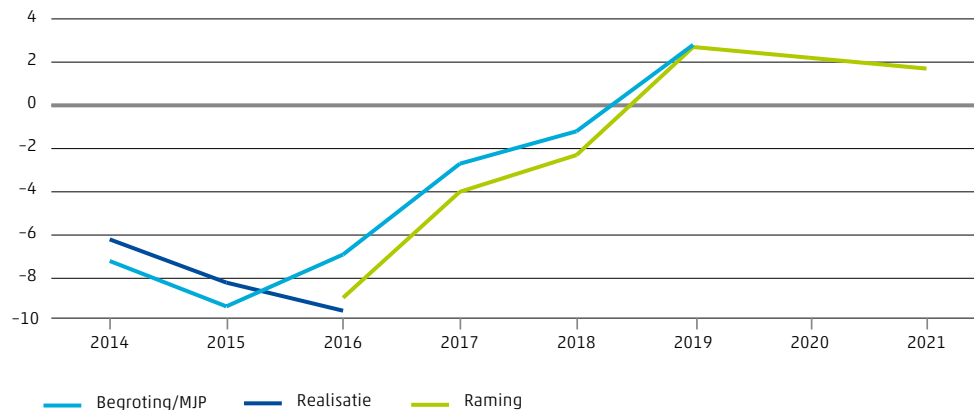
Bij de uitgaven zijn twee tegenvallers waarvoor geen dekking kan worden gevonden: € 0,5 miljoen vanwege onvolledige compensatie voor gestegen pensioenpremies en € 2,5 miljoen vanwege sociale kosten (boventalligen en Van Werk Naar Werkkandidaten).

Ten slotte heeft EZ aangegeven dat de € 15 miljoen aan investeringsmiddelen die het CBS bij het indienen van het MJP 2014–2018 heeft aangevraagd vooralsnog niet zijn toegekend.

Als gevolg van het bovenstaande wordt het eigen vermogen met ingang van 2017 tijdelijk negatief. In het financieel meerjarenbeeld in het MJP was dit voorzien. Door hierboven genoemde onvoorziene maatregelen bovenop het MJP (onvolledige compensatie pensioenpremies en kosten voor boventalligen/VWNW-kandidaten) en het niet toekennen van de € 15 miljoen investeringsmiddelen zal er echter langer sprake zijn van een negatief eigen vermogen dan in het financieel meerjarenbeeld was verondersteld. Er is op basis van de huidige vooruitzichten geen liquiditeitsprobleem in 2017.

In onderstaande grafiek *Ontwikkeling resultaat* geeft de lijn 'raming' het verloop van het tekort volgens de laatste inzichten aan, d.w.z. inclusief de hogere pensioenlasten en de hogere kosten voor boventalligen.

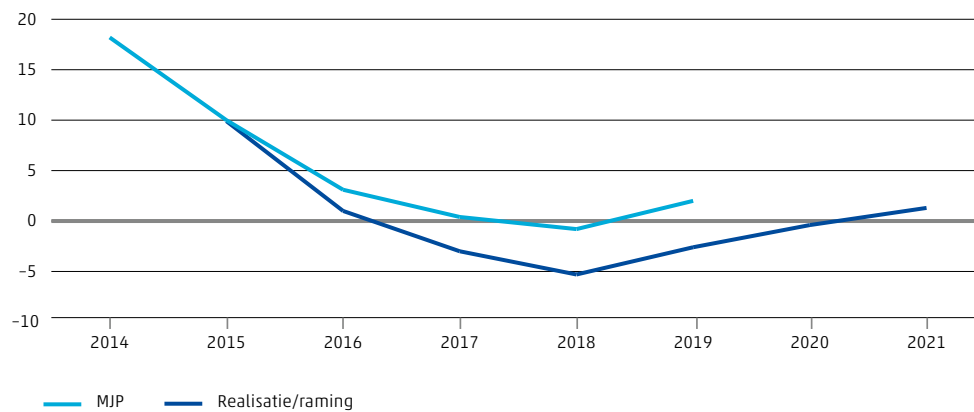
5.1.1 Ontwikkeling resultaat

Bron: CBS.

In onderstaande grafiek *Ontwikkeling eigen vermogen* geeft de lijn "raming" het verloop van het eigen vermogen volgens de laatste inzichten aan, d.w.z. inclusief de hogere pensioenlasten en de hogere kosten voor boventalligen.

5.1.2 Ontwikkeling eigen vermogen

Bron: CBS.

5.2 Toelichting begroting 2017

In de rest van dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de gebudgetteerde kosten en wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste ontwikkelingen hierin.

5.2.1 Begroting 2017

Bedragen in duizenden euro's	Begroting 2017	Begroting 2016
Omzet EZ	143 757	151 978
Betaald werk in opdracht	31 991	27 526
Gefinancierde niet-verplichte statistieken	5 246	0
Totaal bedrijfsopbrengsten	180 994	179 504
Personele lasten	135 810	133 225
Extern personeel	9 422	12 375
Huisvesting	12 910	13 581
Bureaunkosten	5 118	4 898
Automatiseringskosten	7 279	6 947
Totaal reis- en verblijfskosten	3 849	3 536
Totaal advieskosten	1 644	2 302
Overige bedrijfslasten	2 936	3 295
Afschrijvingen	6 039	6 928
Bedrijfslasten	185 007	187 087
Rente	10	25
Resultaat voor mutatie voorzieningen	-4 003	-7 558
WW-voorzieningen/kosten boventalligheid	-2 500	0
Totaal resultaat	-6 503	-7 558

Opbrengsten

Omzet Ministerie EZ (€ 143,8 miljoen)

Onder de omzet EZ zijn de in 2017 te ontvangen gelden ten behoeve van de uitvoering van het werkprogramma opgenomen. Hierin is de totale taakstelling Rutte I (totaal € 37,2 miljoen), de taakstelling naar aanleiding van het Lenteakkoord (2017: € 1,4 miljoen) en de taakstelling Rutte II (2017: € 10,6 miljoen) verwerkt.

5.2.2 Opbrengst EZ

Bedragen in duizenden euro's	Budget 2017
Begrotingsbrief EZ 2017	136 157
Bijdrage restant taakstelling Rutte II	2 000
Reeds ontvangen van EZ maar nog uit te voeren werkzaamheden ABR	400
EU-verplichtingen 2014 t/m 2017	1 603
Prijsbijstelling	235
Loonbijstelling	3 362
Totaal opbrengst EZ	143 757

Ter versterking van het eigen vermogen ontvangt het CBS een additionele bijdrage van € 12 miljoen. Dit is gerelateerd aan de taakstelling Rutte II waarvan € 2 miljoen betrekking heeft op 2017.

Voor de nog te realiseren EU verplichting ten aanzien van het Algemeen Bedrijven Register (ABR) is een budget van € 0,4 miljoen voor 2017 gereserveerd.

In deze begroting is een bedrag van € 1,6 miljoen opgenomen voor de uitvoering van nieuwe werkzaamheden in 2017 voor nieuwe EU-verplichtingen (EU-tranches 2013 tot en met 2017). Behoudens voor één EU-project uit 2013 (€ 0,2 miljoen) heeft EZ toegezegd de meerkosten voor de EU-verplichtingen 2013 tot en met 2017 structureel te financieren.

Op basis van de huidige opgaven van EZ, ontvangt het CBS in 2017 € 3,6 miljoen aan loon- en prijscompensatie.

Betaald werk in opdracht (€ 32,0 miljoen)

Hieronder vallen alle extern gefinancierde opdrachten, opbrengsten uit hoofde van het beschikbaar stellen van data, projecten Eurostat en opbrengsten uit verkochte licenties Blaise.

De toename van de opbrengsten doen zich met name voor door extra enquête-opdrachten bij Dataverzameling en door meer maatwerkonderzoeken door het Centrum voor Beleidsstatistiek.

Gefinancierde niet-verplichte statistieken (€ 5,2 miljoen)

Dit betreft de niet-verplichte statistieken die voorheen uit het vaste budget van EZ werden gefinancierd en met ingang van 2017 door de beleidsverantwoordelijke departementen worden bekostigd.

Bedrijfslasten

In onderstaande staat wordt een specificatie van de bedrijfslasten weergegeven:

Personele kosten (€ 135,8 miljoen)

De personele kosten zijn gebaseerd op de verwachte loonkosten voor 2017, rekening houdend met de formatie per 1 januari 2017 + extra capaciteit EU tranche 2013 tot en met 2017 + tijdelijke extra capaciteit voor betaald werk + tijdelijke extra capaciteit voor gefinancierde niet-verplichte statistieken. In de loonkosten zijn de gevolgen van de in 2015 overeengekomen cao en de gestegen pensioenpremies doorgerekend. Inmiddels is bekend dat de pensioenpremies verder zullen stijgen in 2017.

Extern personeel (€ 9,4 miljoen)

In de begroting is rekening gehouden met inhuur voor projecten (procesvernieuwing, efficiencyprojecten en IT-projecten) (€ 5,7 miljoen), inhuur ten behoeve van betaald werk (€ 2,7 miljoen) en inhuur op vacatures (€ 1 miljoen). De kosten voor extern personeel dalen per saldo met € 3 miljoen ten opzichte van de begroting 2016 doordat een deel van de inhuur in dienst van het CBS is gekomen (€ 2 miljoen) en door verdere versoering van IT-projecten (€ 1 miljoen).

Huisvesting (€ 12,9 miljoen)

De huisvestingskosten van de locaties Den Haag en Heerlen zijn gedaald ten opzichte van de begroting 2016 met name door de afstoting van een gebouwdeel medio 2016 in Den Haag, door lagere kosten voor catering op rekening en door lagere kosten voor het bedrijfsrestaurant. Anderzijds stijgen de huisvestingskosten door indexering van de huur.

Bureaunkosten (€ 5,1 miljoen)

De bureaunkosten hebben betrekking op telecommunicatie, porti, uitbesteed drukwerk voor publicatie en kosten bibliotheek. De bureaunkosten zijn hoger dan in voorgaand jaar door meer betaald werk in opdracht en door de gestegen tarieven voor postbezorging.

Automatiseringskosten (€ 7,3 miljoen)

Dit betreffen kosten voor uitbesteed beheer, onderhoud hardware en licenties. De onderhoudskosten voor IT-infrastructuur zijn gestegen doordat een aantal nieuwe investeringen zijn uitgesteld. Aan de andere kant vallen de afschrijvingskosten op IT dus lager uit.

Reis en verblijfskosten (€ 3,8 miljoen)

De reis- en verblijfskosten bestaan uit het woon-werkverkeer en de kosten voor dienstreizen. Per saldo zijn deze kosten ietwat gestegen door extra betaalde enquête-opdrachten.

Advieskosten (€ 1,6 miljoen)

De advieskosten bestaan onder andere uit juridisch advies, fiscaal advies, kosten voor uitbesteden van de salarisadministratie, jaarlijkse accountantskosten, kosten samenwerking met universiteiten en IT-advies. De omvang van de advieskosten is gedaald door verdere besparingen, met name op IT-advies.

Overige materiële kosten (€ 2,9 miljoen)

De overige kosten bestaan uit projectgebonden kosten, kosten voor inkoop statistisch grondmateriaal, huur zalen en kunst. Deze kosten dalen ten opzichte van 2016 door verdere versobering van het huren van externe vergaderlocaties en versobering op kunst.

Afschrijvingskosten (€ 6,0 miljoen)

De afschrijvingskosten bestaan met name uit afschrijvingen op cascomodificaties en meubilair (€ 3,5 miljoen), en afschrijvingen op IT-middelen (€ 2,5 miljoen). De afschrijvingskosten zijn gedaald door versoberingen op IT-investeringen.

In 2017 zal naar verwachting voor een bedrag van circa € 2 miljoen worden geïnvesteerd in bedrijfsmiddelen (met name IT-middelen).

Rente

Onder de post rente zijn de renteopbrengsten over het rekening-couranttegoed bij Financiën opgenomen.

Kosten boventalligheid/WW-voorzieningen (€ 2,5 miljoen)

Als gevolg van de taakstellingen worden additionele transitiekosten en sociale kosten verwacht als gevolg van boventalligheid. Huidige inschattingen gaan uit van een extra kostenpost van € 2,5 miljoen in 2017.

6.

Centrale Commissie voor de Statistiek

Met ingang van 1 januari 2017 wordt een wetswijziging van kracht waarmee de Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS) wordt opgeheven als zelfstandig bestuursorgaan en een raad van advies wordt opgericht. Deze raad van advies heeft onder andere tot taak de Directeur-Generaal desgevraagd of uit eigen beweging te adviseren over de uitvoering van de taken en bevoegdheden van de Directeur-Generaal. De raad van advies adviseert de Directeur-Generaal in ieder geval over:

- Het meerjarenprogramma en het werkprogramma van het CBS.
- De wijze waarop de nauwkeurigheid en de volledigheid van de van overheidswege openbaar te maken statistieken kunnen worden bevorderd zodat deze voorzien in de behoeften van praktijk, beleid en wetenschap.
- De bedrijfsvoering van het CBS en een efficiënte besteding van middelen.

Wanneer de positie van Directeur-Generaal vacant komt, stelt de raad van advies een profielschets op, selecteert de raad van advies kandidaten op basis van een procedure die transparant is en uitsluitend gebaseerd op professionele criteria, en doet de raad van advies aan de minister een aanbeveling.

De raad van advies kan met het oog op het voorbereiden van een advies uit zijn midden commissies vormen, waarvan ook anderen dan leden van de raad van advies deel uit kunnen maken. Adviezen worden door de raad van advies vastgesteld. De adviescommissies worden voorgezeten door een lid van de raad van advies. De raad van advies stelt in elk geval de volgende adviescommissies in:

- een audit comité dat de adviezen aan de Directeur-Generaal voorbereidt over de bedrijfsvoering, inclusief de financiële verslaglegging en het risicomanagementbeleid;
- een commissie ICT die de adviezen aan de Directeur-Generaal voorbereidt over de strategie, het beleid en de implementatie daarvan op het gebied van informatiebescherming en ICT;
- een programmaraad die de adviezen aan de Directeur-Generaal voorbereidt op het gebied van het meerjarenprogramma, het werkprogramma en het bevorderen van de nauwkeurigheid en volledigheid van de statistiekvoorziening.

Door deze wetswijziging wordt een bestuursreglement CBS van kracht en worden de sturingsafspraken met het ministerie van Economische Zaken (EZ) herzien.

De samenstelling van de CCS is eind 2016:

mr. I. (Inge) Brakman, voorzitter (lid AC)

dr. C.M. (Tini) Hooymans

prof. dr. J. (Janneke) Plantenga

prof. dr. S. (Steven) Brakman

prof. dr. mr. F. (Frans) van der Wel RA (voorzitter AC)

J. (Johan) van Hall RA RE (plaatsvervangend voorzitter, lid AC)

drs. C.W. (Corien) Wortmann-Kool

Mededeling Centrale Commissie voor de Statistiek

De Centrale Commissie voor de Statistiek heeft kennis genomen van het jaarplan en de begroting van het CBS voor 2017.

Op grond van haar bevoegdheid neergelegd in de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek van 2003 stelt zij het jaarplan 2017 van het CBS vast.

Eveneens op grond van haar wettelijke bevoegdheid stemt zij in met de vaststelling door de Directeur-Generaal van de Statistiek van de begroting van het CBS voor 2017.

Den Haag, 17 augustus 2017

mr. I. Brakman, voorzitter

drs. M.I. Tóth Pál, secretaris

7.

Bijlage

Bijlage A: Prestatie-indicatoren

Prestatie-indicator	Omschrijving	Streefwaarde
1a. Realisatie publicatiekalender: persberichten	Percentage op de geplande datum gepubliceerde persberichten.	90 procent van de geplande persberichten moet op de geplande publicatiedatum zijn gehaald.
1b. Realisatie publicatiekalender: verplichte EU-leveringen	Percentage op de geplande datum gerealiseerde leveringen aan Eurostat.	90 procent van de dataleveringen aan Eurostat moet op of voor de geplande datum hebben plaatsgevonden.
2. Aantal formele correcties op publicaties	Aantal persberichten dat met een (nieuw) persbericht wordt gecorrigeerd.	Maximaal 3 persberichten per jaar.
3.1. Afwijking voorlopige en definitieve cijfers: BBP	Het aantal keer dat de definitieve kwartaalcijfers voor het BBP van een jaar meer dan 0,75 procentpunt afwijken van de flashramingen voor de kwartalen van dat jaar.	Voor minimaal drie kwartalen van een jaar moet de afwijking kleiner zijn dan 0,75 procentpunt.
3.2. Afwijking voorlopige en definitieve cijfers: Internationale handel	Het aantal afwijkingen van meer dan 4 procent tussen de voorlopige en definitieve cijfers van de onderdelen van de 6-wekenversie van de maandcijfers van de internationale handel.	Minimaal 80 procent van de verschillen moeten minder dan 4 procent bedragen.
3.3. Afwijking voorlopige en definitieve cijfers: Bevolkingsgroei	Deelindicator jaarcijfer: de absolute afwijking van de som van de voorlopige maandcijfers van de bevolkingsgroei met het definitieve jaarcijfer. Deelindicator maandcijfers: het aantal keren dat de definitieve cijfers van de bevolkingsgroei voor de maanden van het voorafgaande kalenderjaar meer dan 4 duizend afwijken van de voorlopige cijfers.	Gecumuleerd over de 12 maanden mag de afwijking niet groter zijn dan 16 duizend. Voor minimaal 8 van de 12 maanden moet de afwijking van het maandcijfer kleiner zijn dan 4 duizend.
4. Reductie lastendruk	Uitkomst van de jaarlijkse administratieve lasten zoals gemeten door de 'enquête-drukmeter' (EDM)	De administratieve last door enquêtedruk voor het bedrijfsleven mag in 2017 niet meer bedragen dan de lastendruk in 2016.

Bijlage B: Adviesraden

Om het CBS te adviseren over de invulling van het statistisch programma zijn zes adviesraden ingesteld die elk een thematisch terrein of onderwerp beslaan. De voorzitters van de zes adviesraden vormen samen een adviesorgaan voor de Directeur-Generaal, de CBS-adviesraad.

Samenstelling CBS-adviesraad primo 2016:

dr. T.B.P.M. (Tjark) Tjin-A-Tsoi – voorzitter

drs. M.I. (Monique) Tóth Pál – secretaris

M.A. (Michaël) van Straalen – adviesraad berichtgevers

drs. E.E. (Eduard) van de Lustgraaf – adviesraad bedrijfseconomische statistieken

drs. H.M.M. (Pim) Claassen – adviesraad macro-economische statistieken

prof. dr. P.G.M. (Peter) van der Heijden – adviesraad methodologie en kwaliteit

prof. dr. H.B. (Han) Entzinger – adviesraad sociale statistieken

prof. dr. P.J. (Peter) Boelhouwer – adviesraad statistieken van de leefomgeving

Bijlage C: Organisatie per 1 januari 2017

Directeur-Generaal

Dr. T.B.P.M. (Tjark) Tjin-A-Tsoi

plv. Directeur-Generaal

Dr. A.H. (Bert) Kroese

Centrale Beleids- en managementondersteuning

Ir. C.M. (Cecile) Schut, MPA

Chief Information Office

M. (Matjaz) Jug

Blaise

H.J.A. (Harry) Wijnhoven (wnd.)

CBS Communicatie en Nieuws

Drs. M.P.M. (Mike) Ackermans

C.A.M. (Cees) Buijs (plv.)

Hoofddirectie Bedrijfsvoering, IT en Methodologie

Drs. W. (Wim) van Nunspeet

Drs. M. (Marijke) Renaud (plv.)

Hoofddirectie Dataverzameling

Dr. A. (Astrid) Boeijen

Ir. J.H. (Jeroen) van Velzen (plv.)

Hoofddirectie Economie, bedrijven en nationale rekeningen

Drs. J.C.M. (Hanneke) Imbens

Drs. H.J.C.M. (Hank) Hermans (plv.)

Hoofddirectie Sociaal-economische en ruimtelijke statistieken

Dr. H. (Huib) van de Stadt

Drs. M.J.M. (Marleen) Verbruggen (plv.)

Bijlage D: Wegwijzer

Het CBS verzamelt gegevens bij personen, bedrijven en instellingen. Het CBS stelt de uitkomsten van de onderzoeken zo snel mogelijk op verschillende manieren voor iedereen beschikbaar.

CBS-website (www.cbs.nl)

De huidige CBS-website geeft toegang tot resultaten van CBS-onderzoeken en biedt themagerichte informatie over kerncijfers van Nederland. Alle uitgebrachte publicaties staan overzichtelijk gerangschikt op de website en de gedetailleerde cijfers zijn te raadplegen via de gratis databank StatLine. Op de website staan ook een actuele publicatiekalender en een productencatalogus.

Daarnaast biedt het CBS nog vier doelgroepenwebsites aan. Kijk hiervoor op:

- www.werkenbijhetcbs.nl
- www.cbsinuwbuurt.nl
- www.cbsvooruwbedrijf.nl
- www.cbs.nl/cbsindeklas.

Social media

Naast de website verspreidt het CBS zijn output ook via:

- YouTube (<http://www.youtube.com/statistiekcbs>)
- Twitter (<http://www.twitter.com/statistiekcbs>)
- Facebook (facebook.com/statistiekcbs).

Open data

Sinds 2014 biedt het CBS alle tabellen in StatLine als open data aan in de vorm van datasets (http://opendata.cbs.nl/dataportaal/portal.html#_la=nl). Ook is een webapplicatie ontwikkeld die gebruik maakt van Open data en die alle tabellen uit StatLine in grafiek- of kaartvorm laat zien (<http://opendata.cbs.nl/dataportaal/index.html>). De webapplicatie is geoptimaliseerd voor tablets.

Corporate nieuws

Sinds 2015 bestaat de webapp CBS Corporate nieuws (<https://corporate.cbs.nl>). Deze webapp bevat actuele artikelen over onder andere nieuwe dienstverlening, nieuwe producten, internationale ontwikkelingen en evenementen van het CBS. Het is de digitale opvolger van het papieren CBS-relatiemagazine en bestemd voor de externe relaties van het CBS. Deze webapp is speciaal ontwikkeld voor gebruik op tablet, smartphone en desktop. De artikelen zijn makkelijk te filteren en kunnen eenvoudig gedeeld worden via Facebook, Twitter en LinkedIn.

Innovatieportaal

Op het innovatieportaal (<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/innovatie>) presenteert het CBS zijn diensten en producten in ontwikkeling op het gebied van innovatie.

Verkoop van CBS-producten

CBS-producten kunt u bestellen via de afdeling Klantenservice van het CBS, Postbus 4481, 6401 CZ Heerlen, telefoon (088) 570 70 70, e-mail: verkoop@cbs.nl.

Infoservice

Het centrale informatiepunt voor algemene vragen over het CBS en zijn producten is te bereiken via telefoon (088) 570 70 70 en infoservice@cbs.nl.

European Statistical Data Support

Statistische informatie over Europa afkomstig van Eurostat is telefonisch op te vragen via (088) 570 70 70 (keuze toets 5) of door middel infoservice@cbs.nl.

CBS Contact Center

Het centrale informatiepunt voor bedrijven, instellingen en personen bij vragen over CBS-vragenlijsten of ander enquêtemateriaal is te bereiken via telefoon (045) 570 64 00, e-mail: contactcenter@cbs.nl of via het contactformulier op de CBS-website: www.cbs.nl/contactcenter.

Persdienst

Het centrale informatiepunt voor de media is te bereiken via telefoon (070) 337 44 44 of e-mail: persdienst@cbs.nl. Meer informatie staat op de CBS-website: www.cbs.nl/nl-nl/over-ons/contact/pers.

Centrum voor Beleidsstatistiek

Het Centrum voor Beleidsstatistiek biedt verschillende diensten aan:

- Het verrichten van maatwerkonderzoek op beschikbare brongegevens.
- Het adviseren van klanten zoals departementen en planbureaus, grote gemeenten en andere overheidsinstellingen bij het vinden, het gebruik en het opstellen van de benodigde informatie voor beleidsvoorbereiding en de evaluatie daarvan.
- Het toegankelijk maken van microdatabestanden waarmee onderzoekers die door de Directeur-Generaal gemachtigd zijn onder strikte beveiligingsvoorwaarden zelf de gewenste analyses kunnen uitvoeren op deze micro-databestanden.

Zie voor de catalogus <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/catalogus-microdata>.

Aan de diensten van het Centrum voor Beleidsstatistiek zijn kosten verbonden.

Nadere informatie is verkrijgbaar via telefoon (088) 570 70 70,

via <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata> of e-mail: maatwerk@cbs.nl of microdata@cbs.nl.